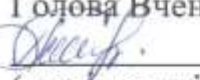

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ КОЛЕДЖ»**

УХВАЛЕНО
на засіданні Вченої ради
ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж»
Голова Вченої ради
 Т.О. Губанова
(протокол від 22.08.2018р. № 1)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор
ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж»
 Т.О. Губанова
(наказ від 22.08.2018 р. № 24-н)

МАКРОЕКОНОМІКА
СИЛЛАБУС

освітньо-професійна програма	072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-кваліфікаційний рівень	молодший спеціаліст
форма навчання	денна

Розробник: Завідувач кафедри фінансів і кредиту, викладач кафедри фінансів і кредиту, к.е.н. Мельник В.В.

ЗМІСТ

1. Основні характеристики навчальної дисципліни.....	3
2. Вступ.....	4
3. Програма навчальної дисципліни.....	6
4. Тематика та план лекційних, семінарських занять.....	7
5. Самостійна робота студента.....	18
6. Завдання для модульних контрольних робіт, самостійних робіт, тести.....	20
7. Перелік питань до іспиту	22
8. Система поточного і підсумкового контролю.....	25
9. Ключові поняття та терміни.....	27
10. Список рекомендованих джерел.....	34

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Освітня-професійна програма 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітньо-кваліфікаційний рівень: молодший спеціаліст

Курс: 2 (другий)

Семестр: 4

Кількість кредитів та годин: 5 кредитів / 150 годин

Кількість модулів: 5 змістових модулів

Характер дисципліни: нормативна

Лекції: 34 години

Семінарські заняття: 34 години

Самостійна робота: 78 годин

Консультації: 4 години

Вид контролю: іспит

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Макроекономіка» є складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців у галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування, освітньо-кваліфікаційний рівень – молодший спеціаліст. Дана дисципліна є нормативною навчальною дисципліною.

Курс „Макроекономіка” покликаний дати студентам базові знання з теорії функціонування та розвитку макроекономічних систем. Дослідження макроекономічних явищ і процесів, висновки макроекономічного аналізу, прогностичні макроекономічні моделі потребують достовірної агрегованої інформації, джерелом якої є система національних рахунків (СНР). Тільки за цих умов макроекономічна наука може бути запорукою здійснення виваженої макроекономічної політики, яка б забезпечувала і економічну ефективність, і соціальну спрямованість. Макроекономіка як наука дає можливість зрозуміти, яким чином національні господарства, взаємодіючи одне з одним та з світовим господарством як цілим, формують господарську поведінку економічних суб'єктів, культуру економічного мислення, обумовлюють координацію правового поля країн світу, зберігаючи їх самобутність.

Завдання курсу - забезпечити глибоке розуміння категорій і законів цієї науки, закономірностей функціонування і розвитку економічних систем, методів, інструментів та важелів впливу держави на макроекономічну ситуацію країни, діалектики об'єктивного і суб'єктивного в економічному зростанні та розвитку суспільства.

Форми проведення занять: лекції, семінари, колоквиуми, тестування, рішення задач та модельованих макроекономічних ситуацій.

Лекції покликані:

- розкрити основні теоретичні проблеми курсу;
- навчити застосовувати теоретичні надбання на практиці;

- показати доцільність використання світового досвіду національними господарствами і водночас необхідність його адаптації до конкретних умов.

Семінарські заняття спрямовані на:

- закріплення і поглиблення знань студентів у процесі обговорення, дискусій створення проблемних ситуацій тощо;
- обговорення реферативних виступів;
- обговорення парадоксальних, екстремальних і просто поточних макроекономічних ситуацій в Україні та інших країнах світу.

Самостійна робота передбачає:

- визначення викладачем тем, питань, тестових завдань, задач, модельованих ситуацій тощо з тим, щоб студент зміг застосувати здобуті на лекції та при підготовці до семінару знання для аргументації своєї позиції, для математичного та логічного вирішення конкретної макроекономічної проблеми;
- підготовку наукових доповідей для участі у наукових студентських конференціях;
- підготовку до заліків та екзаменів.

Контрольні заходи є невід'ємним атрибутом навчального процесу. Вони включають поточний, проміжний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять за визначеними питаннями та рефератами.

Для здійснення **проміжного контролю** пропонуються два модулі, які охоплюють матеріал усього курсу дисципліни „Макроекономіка”. Модулі включають тести, задачі та завдання, які охоплюють першу та другу частину курсу, і перший, і другий модульний контроль розрахований на дві академічні години. Модуль супроводжується критерієм оцінки знань залежно від кількості набраних студентом балів. Різні за складністю завдання модуля оцінюються по-різному.

Проміжний контроль дає змогу оцінити рівень системного засвоєння теоретичного матеріалу та вміння його застосувати для аналізу економічної ситуації та розв'язання певних економічних проблем.

Підсумковий контроль здійснюється у формі семестрового екзамену. Для складання екзаменаційних білетів пропонується перелік питань, які охоплюють програму курсу. Екзаменаційний контроль передбачає також включення задач або творчих практичних завдань у різних формах.

Тільки комплексне застосування усіх форм навчального процесу та контрольних заходів дає змогу, з одного боку, засвоїти та асимілювати теоретичні знання, а з іншого - сформувати навички практичного їх застосування як для аналізу макроекономічних ситуацій, так і для вирішення певних народногосподарських проблем.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план

№	Тема	Лекційні	Семінарські	Самостійна робота
1	Предмет, методи та функції макроекономіки	2	2	6
2	Макроекономічна модель кругообороту ресурсів, товарів і доходів	2	2	6
3	Макроекономічні показники в системі національних рахунків (СНР)	4	4	6
4	Сукупний попит та сукупна пропозиція в макроекономічному аналізі	2	2	6
5	Споживання, заощадження та інвестиції	2	2	6
6	Теорія мультиплікатора-акселератора	2	2	6
7	Національний ринок товарів та послуг (благ)	2	2	6
8	Національний ринок грошей та його взаємодія з ринком благ	2	2	6
9	Макроекономічна нестабільність: циклічність економічного розвитку	4	4	6
10	Макроекономічна нестабільність: інфляція і безробіття	4	4	6
11	Економічне зростання	2	2	6
12	Грошово-кредитна політика держави	4	4	6
13	Фіскальна політика держави	2	2	6
	Всього	34	34	78

Загальний обсяг **120 год.** в тому числі:

Лекцій – **34 год.**

Семінари – **34 год.**

Консультації - **4 год.**,

Самостійна робота – **78 год.**

ТЕМАТИКА ТА ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

План лекційних занять

ТЕМА 1. Предмет, методи та функції макроекономіки

Макроекономіка як явище, сфера знань і наука.

Рівні економічної системи, їх взаємозв'язок. Суб'єкти та об'єкти макроекономіки. Предмет макроекономічного аналізу. Система макроекономічних цілей та їх взаємодія. Функції макроекономіки.

Зв'язок макроекономічних досліджень з основними економічними теоріями мікроекономікою, економіко-математичним моделюванням, економічною політикою держави та іншими науками.

Методологія макроекономічного аналізу, проблеми макроекономіки у світлі різноманітних економічних теорій, шкіл та напрямків.

Методи макроекономічних досліджень. Загальні методи макроекономічних досліджень: єдність абстрактного і конкретного, аналізу і синтезу, індукції та дедукції, логічного та історичного; позитивний і нормативний, структурно-функціональний аналіз.

Особливості прояву специфічних методів макроекономічних досліджень: агрегування, моделювання, принципу рівності, прогнозування та інших. Етапи та тенденції розвитку макроекономічного аналізу. Макроекономічне моделювання виробничих можливостей. Макроекономіка - теоретична основа державної економічної політики.

ТЕМА 2. Макроекономічна модель кругооборот

ресурсів, товарів і доходів

Економічний кругооборот у закритій економіці без участі держави. Структура моделі економічного кругообороту. Взаємодія між домогосподарствами та підприємницьким сектором на ринках ресурсів та товарів і послуг.

Модель кругообороту закритої економіки з участю держави. Роль посередників у кругообороті.

Модель кругообороту відкритої економіки.

ТЕМА 3. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Система макроекономічних параметрів. Суть, етапи розвитку СНР та її значення для макроекономічного аналізу.

Порівняльний аналіз балансу народного господарства (БНГ) та системи національних рахунків (СНР).

Методологічні основи побудови СНР.

Переваги та недоліки СНР.

Проблеми та значення переходу України до СНР.

Основні поняття СНР: додана вартість, інституційні одиниці, сектори, види економічної діяльності, операції, рахунки.

Основні макроекономічні показники: національний обсяг виробництва, загальний рівень цін, зайнятість. Валовий випуск та валовий внутрішній продукт (ВВП).

Методи виміру ВВП: виробничий (продуктивний); за потоком витрат (кінцевого використання) та за потоком доходів (розподільчий).

Валовий національний продукт (ВНП). Співвідношення між ВВП (GIP) та ВНП (GNP).

ВВП- основний макроекономічний показник.

Співвідношення між показниками СНР: чистий національний продукт (NNP), національний дохід (NI), особистий дохід (PI), дохід кінцевого використання (DI).

Вартісна оцінка макроекономічних показників та їх вимір у часі.

Номінальні та реальні макроекономічні показники. Поточні та незмінні ціни. Темпи зростання та темпи приросту реальних обсягів виробництва.

Індекси цін та дефлятор. Методи коригування макроекономічних показників: інфлювання та дефлювання. Індекси Ласпейреса, Пааше та Фішера. Фактичний та потенційний обсяг національного виробництва.

ВВП та чистий економічний добробут (ЧЕД). Неринкові операції. Вільний час та способи його використання. Тіньова економіка. Стан довкілля як показник ЧЕД (NEW).

Індекс використання людського потенціалу.

Нові макроекономічні показники: рівень економічної свободи, рівень глобалізації економіки.

Рух і розподіл національного продукту. Функціональний та особистий розподіл доходів. Роль держави у перерозподілі доходів.

Соціальна структура суспільства. Середній клас. Проблеми бідності і розшарування. Показники нерівномірності розподілу доходів у суспільстві: крива Лоренца, коефіцієнт Джині, децильний коефіцієнт та ін.

Економічна ефективність і соціальна справедливість.

ТЕМА 4. Сукупний попит та сукупна пропозиція в макроекономічному аналізі

Визначення сукупного попиту (AD) та його відмінність від однотоварного попиту. Структура сукупного попиту: споживчий попит домогосподарств (C), інвестиційний попит підприємницького сектора (I), попит держави (G) та попит закордону (NE).

Крива сукупного попиту. Цінові та нецінові чинники, що впливають на сукупний попит. Рух по кривій AD та зрушення кривої AD.

Сукупна пропозиція (AS). Крива AS у короткостроковому та довгостроковому періодах. Зміна цін та реального обсягу національного виробництва на різних відрізках короткострокової кривої AS.

Кейнсіанська, класична та узагальнена криві сукупної пропозиції.

Рівновага сукупного попиту (AD) та сукупної пропозиції (AS). Потенційний обсяг виробництва. Розрив ВВП. Три варіанти макроекономічної рівноваги. Проблеми надлишку та дефіциту.

Довгострокова та короткострокова макроекономічна рівновага. Зрушення кривої сукупного попиту (AD) та механізм відновлення рівноваги. Ефект храповика. Зрушення кривої сукупної пропозиції (AS) та механізм відновлення рівноваги.

Сучасні теорії сукупної пропозиції. Економічна рівновага в теорії раціональн очікувань. Модель Лукаса.

ТЕМА 5. Споживання, заощадження та інвестиції

Загальна характеристика споживання (C) та заощаджень (S).

Споживання як функція доходу після сплати податків. Середня схильність до споживання (APC або \hat{C}) та середня схильність до заощадження (APS або \hat{S}) Гранична схильність до споживання (MPC або c') та гранична схильність до заощаджень (MPS або s'). Автономне споживання (C_0) та чинники, що його визначають. Крива споживання (C). Теорії споживання: Дж.М.Кейнса, С.Кузнеця І.Фішера, Ф.Модильяні, М.фрідмана.

Функція заощаджень (S). Графік функції заощаджень.

Інвестиції. Зміст, види, об'єкти і суб'єкти інвестиційного процесу. Інвестиційна функція (I). Чинники, що впливають на інвестиційний попит. Графічне зображення функції інвестицій в кейнсіанській та класичній моделях. Взаємозв'язок між нормою процента, заощадженнями та інвестиціями.

Визначення рівновісного обсягу виробництва двома шляхами:

- а) методом співставлення сукупних витрат і обсягу виробництва;
- б) методом "вилучень та ін'єкцій".

ТЕМА 6. Теорія мультиплікатора-акселератора

Автономні інвестиції. Кейнсіанська та неокласична функції автономних інвестицій.

Мультиплікатор інвестицій. Таблична та графічна інтерпретація мультиплікативного процесу. Парадокс ощадливості.

Мультиплікативна зміна реального ВВП. Вплив інфляції на мультиплікативний ефект. Зрушення кривої сукупних витрат та інфляційний і рецесійний розриви в економіці.

Величина мультиплікатора. Мультиплікатор у моделі АО-AS. Індукційовані інвестиції. Модель акселератора. Модель взаємодії мультиплікатора - акселератора.

ТЕМА 7. Національний ринок товарів та послуг (благ)

Національний ринок, його зміст, структура, об'єкти, суб'єкти. Загальна економічна рівновага. Модель Л.Вальраса.

Ринок благ (товарів та послуг). Сукупний попит на ринку благ. Скупна пропозиція на ринку благ.

Кейнсіанська модель рівноваги на ринку благ (модель "витрати-доходи" або "кейнсіанський хрест").

Умови рівноваги на ринку благ для моделі "кейнсіанського хреста" для закритої економіки без державного втручання.

Умови рівноваги кейнсіанської моделі ринку благ з урахуванням діяльності держави.

Крива IS - крива рівноваги на ринку благ у короткостроковому періоді (модель Хікса - Хансена). Вплив на криву IS запозичень і зміни державних витрат.

Класична модель рівноваги на ринку благ. Передумови та механізм утворення рівноваги на ринку благ за класичною моделлю.

ТЕМА 8. Національний ринок грошей та його взаємодія з ринком благ

Ринок грошей та цінних паперів: зміст, об'єкти, суб'єкти, структура. Ліквідність грошей і доходність.

Структура грошової маси та її вимір. Грошові агрегати: M_0 , M_1 , M_2 , M_3 , L , D .

Грошова маса та грошова база. Майже гроші. Структура грошової бази. Способи отримання депозитів комерційними банками. Банківські резерви та їх структура. Мультиплікація банківських депозитів.

Пропозиція грошей трьома суб'єктами: Центральним банком, комерційними банками та небанківським сектором. Функція пропозиції та її графічне зображення.

Попит на гроші.

Класична концепція попиту на гроші.

Кейнсіанська модель попиту на гроші. Попит на гроші в моделі Дж. М. Кейнса та його структура: операційний, спекулятивний, за мотивом перестороги. Умови рівноваги на ринку грошей та цінних паперів ($M^D = M^S$). Графік Хікса для ринку грошей та цінних паперів - крива LM.

Сучасні теорії попиту на гроші. Модель трансакційного (операційного) попиту Баумоля-Тобіна.

Пояснення мотиву перестороги за допомогою теорії запасів. Сучасні теорії спекулятивного попиту на гроші. Рівновага грошового ринку. Взаємодія грошового ринку з ринком благ. Модель IS-LM.

ТЕМА 9. Макроекономічна нестабільність:

циклічність економічного розвитку

Макроекономічна нестабільність: зміст, форми прояву та головні макроекономічні суперечності.

Циклічність - форма прояву макроекономічної нестабільності. Цикл коливання та їх види. Теорії бізнес - циклів. Проциклічні, ациклічні та антициклічні змінні.

Кейнсіанські моделі економічного циклу: Самуельсона-Хікса, Т.Тевеса, Н.Калдора, С.Фішера.

Неокласичні моделі циклів: монетаристські (М.Фрідмана, Л.Лейдлева)» реального економічного циклу, стохастичні. Трендові тенденції в економіці. Взаємодія "тренд-цикл". Взаємозв'язок малих, середніх та великих хвиль і бізнес-циклів. Нециклічні коливання. Структурні кризи: види та особливості. Системна криза

Адаптація економічної системи до циклічних змін. Державне антициклічне регулювання.

ТЕМА 10. Макроекономічна нестабільність: інфляція і безробіття

Інфляція, її суть, причини та види. Вимір інфляції. Джерела інфляції. Інфляційні очікування. Інфляція попиту. Інфляція пропозиції. Структурна інфляція. Передбачувана та непередбачувана інфляція. Природний рівень інфляції. Галопуюча інфляція та гіперінфляція.

Соціально-економічні наслідки інфляції.

Дефляція: зміст та її механізм.

Антиінфляційна політика.

Безробіття як фактор макроекономічної нестабільності. Типи (форми) безробіття. Теорії безробіття: класична, кейнсіанська, концепція природнього безробіття М.Фрідмана. Закон А.Оукена.

Зв'язок інфляції та безробіття. Крива А.Філліпса: витоки, суперечності, критика.

Теорія стагфляції і сьогодення.

Економічні та соціальні наслідки макроекономічної нестабільності. Соціальна політика держави. Складові соціального захисту населення.

ТЕМА 11. Економічне зростання

Економічне зростання: зміст, джерела, фактори. Темп економічного зростання. Вимір економічного зростання та його темпів. Фактори, що

гальмують економічне зростання. Прихильники і противники економічного зростання. Виробнича функція Кобба-Дугласа.

Модель AD-AS та крива виробничих можливостей.

Кейнсіанські моделі економічного зростання без урахування технічного прогресу: Є.Домара, Р.Харрода та Домара-Харрода.

Неокласична модель економічного зростання Р.Солоу. Стійкий рівень капіталоозброєності і "золоте правило" нагромадження Є.Фелпса.

Вплив приросту населення на економічне зростання.

Технологічний прогрес та економічне зростання. Система електронного бізнесу.

Економічне зростання та економічний розвиток. Структура та стратегія сучасного економічного розвитку.

Особливості сучасного економічного зростання: глобалізація, соціалізація, динамізм, екологізація.

ТЕМА 12. Грошово-кредитна політика держави

Грошово-кредитна система: зміст, структура, об'єкти, суб'єкти та функції. Особливості сучасної грошово-кредитної системи.

Емісійна політика держави. Коефіцієнт монетизації А. Маршалла. Доларизація економіки.

Операції Центрального банку і грошова база, Динаміка структури монетарної маси.

Політика облікової ставки.

Політика банківських резервів.

Обов'язкові резерви (мінімальні резервні вимоги). Норма обов'язкових банківських резервів.

Операції на відкритому ринку з цінними паперами.

Політика „дорогих" та „дешевих" грошей.

Комерційні банки та мультиплікація банківських депозитів.

Регулювання грошової маси в умовах дворівневої банківської системи.

Небанківські фінансові і кредитні установи як суб'єкти грошово-кредитної політики.

Кейнсіанська та монетаристська концепції грошово-кредитної політики. Грошова маса та процентна ставка у стані рівноваги. Наслідки зміни грошової маси. Вплив зміни реальних доходів на рівень процентної ставки. Грошова маса, процентна ставка та сукупний попит. Грошово-кредитна політика в Україні: проблеми і перспективи.

ТЕМА 13. Фіскальна політика держави

Фіскальна політика та державний бюджет. Держанні закупки та урядові витрати. Головні джерела доходів держави. Крива Лаффера. Податки та соціальні виплати.

Вплив циклічних коливань та фіскальної політики на державний бюджет. Бюджетна система. Види державних бюджетів. Консолідований бюджет. Дефіцит державного бюджету: зміст, причини та наслідки. Бюджетні обмеження. Фактичний, структурний та циклічний дефіцити бюджету. Фактори зростання бюджетного дефіциту.

Бюджетна політика в умовах повної та неповної зайнятості. Стабілізаційна та бюджетна функції фіскальної політики.

Концепції балансування державного бюджету.

Державний борг та його структура. Наслідки державного боргу. Джерела дефіцитного фінансування. Державний борг і ефект витіснення.

Монетарне та боргове фінансування державного бюджету і проблема інфляції.

Управління державним боргом. Реструктуризація та рефінансування. Державний борг України. Внутрішній і зовнішній державний борг, дефолт,

Автоматична та дискреційна фіскальна політика. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Взаємозв'язок грошово-кредитних та податково-бюджетних методів політики держави. Кредитна експансія та кредитна рестрикція.

Плани семінарських занять

ТЕМА 1. Предмет, методи та функції макроекономіки

1. Предмет, цілі та функції макроекономіки. Місце макроекономіки в системі економічних наук.

2. Методологія та методи економічних досліджень.

3. Макроекономіка - теоретична основа державної економічної політики.

Література: 2 (с.5-14), 4 (с.12-26), 11 (с.13-40), 14 (с.25-33; 86-89), 27 (с.11-31).

ТЕМА 2. Макроекономічна модель кругообороту ресурсів, товарів і доходів

1. Зміст, суб'єкти та об'єкти економічного кругообороту ресурсів, товарів і доходів. Модель кругообороту в закритій економіці без участі держави.

2. Модель кругообороту в закритій економіці з участю держави.

3. Модель кругообороту відкритої економіки.

Література: 1 (с. 16-22); 10 (с.28-36); 21 (с.303-305); 26(с.21-30).

ТЕМА 3. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

1. Національні рахунки цілісна система показників для макроекономічного аналізу. Методологічні основи її побудови та зв'язок з балансами народного господарства.

2. Зміст та методи вимірювання ВВП та ВНП. Співвідношення між основи показниками СНР.

3. Номінальні та реальні макроекономічні показники. Індекси цін. Дефлятор.

4. ВВП та чистий економічний добробут (ЧЕД). Нові макроекономічні показники.

5. Функціональний та особистий розподіл доходів. Роль держави перерозподілі доходів.

Література: 1 (с.23-42); 2 (с.15-36); 5 (с.54-66); 7 (с.16-35); 18 (с.230-243)- 21 (с.293-302).

ТЕМА 4. Сукупний попит і сукупна пропозиція в макроекономічному аналізі

1. Сукупний попит: зміст, структура, фактори, що впливають на складові сукупного попиту та сукупний попит у цілому (цінові та нецінові).

2. Сукупна пропозиція (A8). Кейнсіанська, класична та узагальнена крива сукупної пропозиції. Цінові та нецінові фактори, що впливають на сукупну пропозицію.

3. Взаємозв'язок сукупного попиту та сукупної пропозиції в довго- та короткостроковому періодах.

4. Рівновісний обсяг національного виробництва та рівновісні ціни. Модель AD-AS. Наслідки зрушення кривих сукупного попиту та сукупної пропозиції. Ефект „храповика“.

5. Економічна рівновага в теорії раціональних очікувань. Модель Лукаса.

Література. 2(с.37-58); 15(с.176-192); 18(с.261-287); 23(с.77-124); 24(с.77-124); 25(с.67-95); 27(с. 156-212); 28(с.76-111); 31(с.453-472).

ТЕМА 5. Споживання, заощадження та інвестиції

1. Споживання: зміст, теорії, функції, графік, середня та гранична схильність до споживання.

2. Заощадження: зміст, функції, графік, середня та гранична схильність до заощадження.

3. Інвестиції: зміст, функції, графік, чинники, середня та гранична схильність до інвестування.

4. Споживання, заощадження, інвестиції та умови рівноваги: кейнсіанська і неокласична концепції.

5. Визначення рівновісного обсягу виробництва методом співставлення сукупних витрат і обсягу виробництва та методом „вилучень та ін'єкцій”

Література: 1(гл. 5); 2 (с.37-58); 10 (с.73-93); 15 (с.176-192); 18 (с.261-287); 21 (с.305-310).

ТЕМА 6. Теорія мультиплікатора-акселератора

1. Автономні інвестиції: зміст, кейнсіанська та неокласична функції.

2. Мультиплікатор інвестицій: таблична та графічна моделі.

3. Індуційовані інвестиції. Модель акселератора.

4. Модель взаємодії мультиплікатора - акселератора.

Література: 2 (с.53-54); 15 (с.176-192); 21 (с. 311-312); 23 (с.77-12-4); 25(с.67-95); 27(с.76-111); 31(с.453-472).

ТЕМА 7. Національний ринок товарів та послуг (благ)

1 Національний ринок: зміст, структура, суб'єкти, об'єкти. 2. Ринок благ: зміст, структура, умови рівноваги та графічне зображення рівноваги на ринку благ у кейнсіанській моделі закритої економіки без державного втручання.

3 Кейнсіанська модель рівноваги на ринку благ з урахуванням діяльності держави. Умови побудови кривої IS та її характеристика.

4 Неокласична модель макроекономічної рівноваги на ринку благ.
Література: 2 (с.59-72); 3 (с.33-41); 6(с.165-195);7 (с.36-151); 8 (с.96 121); 13 (с.86-105);26(гл.2-3).

ТЕМА 8. Національний ринок грошей і цінних паперів та його взаємодія з ринком благ

1. Ринок грошей та цінних паперів: зміст, структура, суб'єкти, об'єкти. Структура грошової маси та її вимір.

2. Пропозиція грошей: зміст, теорії, чинники, функція, способи виміру.

3. Попит на гроші: зміст, структура в кейнсіанській, класичній та сучасних теоріях. Функція попиту на гроші.

4. Умови рівноваги на ринку грошей та цінних паперів. Крива LM, її побудова та характеристика.

5. Загальна рівновага на ринках благ та грошовому ринку. Модель IS-LM.

Література: 2 (с.59-72); 3 (с.33-41); 6.(с.92-145), 11 (с.116-152); 26 (гл.6-7).

ТЕМА 9. Макроекономічна нестабільність: циклічність економічного розвитку

1. Циклічність, інфляція та безробіття - головні прояви макроекономічної нестабільності.

2. Циклічні коливання та їх види. Теорії бізнес-циклів.

3. Кейнсіанські моделі економічного циклу: Самуельсона-Хікса, Т.Тевеса, Н.Калдора, С.Фішера.

4. Неокласичні теорії циклу: М.Фрідмана, Л.Лейдлера, реального економічного циклу (РЕЦ), стохастичні.

5. Державне антициклічне регулювання.

Література: 1 (гл. 3); 29 (с.96-102); 22 (р.2); 25 (гл. 25); 26 (гл. 6).

ТЕМА 10. Макроекономічна нестабільність: інфляція і безробіття

1. Теорії безробіття: кейнсіанська, класична, концепція природного безробіття М.Фрідмана.

2. Інфляція: суть, причини, види, вимір.

3. Взаємодія інфляції та безробіття в коротко- та довгостроковому періодах Крива А.Філліпса: витоки, суперечності, критика.

4. Економічні та соціальні наслідки макроекономічної нестабільності Соціальна політика держави.

Література: 1(гл.3.);2(т.9.10);22(р.3,4);25(гл.15);26(гл.11,15).

ТЕМА 11. Економічне зростання

1. Зміст, характерні риси, джерела, фактори та сучасні тенденції економічного зростання.
2. Економічне зростання на основі виробничої функції та кривої виробничих можливостей.
3. Посткейнсіанські моделі економічного зростання Є.Домара та Р.Харрода.
4. Неокласична модель економічного зростання Р.Солоу:
 - а) передумови і риси моделі;
 - б) вплив запасу капіталу на економічне зростання. „Золоте правило” нагромадження Є.Фелпса;
 - в) вплив приросту населення на рівень капіталоозброєності та економічне зростання;
 - г) вплив технологічного прогресу на рівень капіталоозброєності та економічне зростання;
 - д) недоліки та переваги моделі Р.Солоу.

Література: 1 (гл.11); 2 (с.96-112); 3(с.50-60); 5 (с.75-88); 7 (с.344-370); 10 (с.317-345); 22 (р.4); 26 (гл.17); 28 (с.195-216).

ТЕМА 12. Грошово-кредитна політика

1. Грошово-кредитна система: зміст, структура, об'єкти, суб'єкти, функції та особливості в сучасних умовах.
2. Емісійна політика держави. Коефіцієнт монетизації А.Маршалла.
3. Операції Центрального банку, облікова ставка та обов'язкові банківські резерви - головні інструменти грошово-кредитної політики.
4. Регулювання грошової маси в умовах дворівневої банківської системи. Мультиплікація депозитів комерційних банків та необхідність її врахування економічною політикою.

5. Небанківські фінансові та кредитні установи як суб'єкти грошово-кредитної політики.

6. Кейнсіанська та монетаристська концепції грошово-кредитної політики.

Література: 1 (гл. 7,8); 2 (с.134-152); 3 (с.69-78); 6(с.264-292); 14 (с.230-257), 22 (с.176-192); 27(с.233-294); 28(с.118-153).

ТЕМА 13. Фіскальна політика держави

1. Зміст фіскальної політики та її функції. Вплив циклічних коливань та фіскальної політики на державний бюджет.

2. Бюджетна система. Дефіцит державного бюджету: зміст, причини, наслідки, концепції збалансування.

3. Державний борг: зміст, причини, наслідки. Емісійне та боргове фінансування бюджетного дефіциту і проблеми інфляції. Ефект витіснення.

4. Автоматична і дискреційна політика та проблеми її реалізації в Україні. Мультиплікатор збалансованого бюджету.

5. Взаємозв'язок грошово-кредитних і фіскальних методів політики держави.

Література: 2(с.59-72); 3(с.33-41); 14(с.165-195); 22(с.159-175); 27(с.387-412); 28(с.155-172).

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Теми рефератів для самостійної роботи

1. Концепція первинних доходів та концепція факторних доходів: порівняльний аналіз.
2. Еволюція теоретичних поглядів на проблеми рівноважного функціонування виробництва.
3. Фіскальна політика як засіб державного регулювання економіки.
4. Чи бажане економічне зростання: аргументи „за" і „проти".
5. Підготовка до ділових ігор з проблем:
 - а) протекціонізм і фрітредерство;
 - б) з якими країнами світу варто Україні торгувати і якими товарами (на основі теорії порівняльних переваг).
6. Сучасні теорії ЗЕД (зовнішньоекономічної діяльності): Хекшера-Оліна М.Портера. Парадокс Леонт'єва.
7. Нові макроекономічні показники: рівень економічної свободи, рівень глобалізації та інші.
8. Функціональний та особистий розподіл доходів у суспільстві: проблеми економічної ефективності та соціальної справедливості.
9. Економічна рівновага в теорії раціональних очікувань. Модель Лукаса.
10. Інвестиції: зміст, види, суб'єкти та об'єкти інвестиційного процесу.
11. Сучасні теорії спекулятивного попиту на гроші.
12. Макроекономічна нестабільність: зміст, фактори, форми прояву та основні макроекономічні суперечності.
13. Неокласичні теорії циклів: монетаристські (М.Фрідмана, Л.Лейдлера).
14. Теорія реального економічного циклу (РЕЦ) та стохастичні теорії циклів.

15. Кейнсіанські моделі економічного циклу: Самуельсона-Хікса та Тевеса.
16. Модель недосконалої конкуренції С.Фішера та модель Н.Калдора - посткейнсіанські моделі циклів.
17. Взаємозв'язок малих, середніх і великих (довгих) хвиль та бізнес-циклів.
18. Системна криза: зміст, структура, причини, суперечності, наслідки, особливості прояву в Україні.
19. Ефективність економічної політики. Закон А.Вагнера.
20. Відмови ринку та відмови держави.
21. Лобіювання в економічній політиці. Економічний опортунізм.
22. Дефляція: зміст, її механізм та наслідки.
23. Порівняльний аналіз теорій безробіття: класичної, кейнсіанської, концепції природнього безробіття М.Фрідмана.
24. Зв'язок інфляції і безробіття. Крива Філіпса, її обґрунтування і критика.
25. Механізм управління монетарною масою та основні методи стабілізації грошового обігу.
26. Основні тенденції розвитку економіки в другий половині ХХ ст.
27. Соціалізація та гуманізація економічних процесів як тенденція макроекономічного розвитку.
28. Нова економіка: зміст, суперечності, тенденції розвитку.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ, САМОСТІЙНИХ РОБІТ, ТЕСТИ

Теоретичне питання:

Визначити сутність безробіття та охарактеризувати його види.

Задача.

Населення країни становить 3 млн. осіб; 600 тис. осіб - діти та хворі психіатричних лікарень; 800 тис. осіб - пенсіонери; безробітні - 200 тис. осіб; 100 тис. осіб шукають роботу і зайняті неповний робочий день. Визначте кількість працездатного населення та офіційний рівень безробіття

Тестові завдання:

1. Наука, яка досліджує господарську діяльність та взаємодію всієї сукупності економічних суб'єктів, формує наше уявлення про функціонування економічної системи на національному рівні, це:

- 1) економіка;
- 2) макроекономіка;
- 3) мікроекономіка;
- 4) усі вище перераховані відповіді.

2. Макроекономіка досліджує економічні процеси на рівні:

- 1) підприємства;
- 2) галузі виробництва;
- 3) окремого ринку;
- 4) національної економіки.

3. Об'єкти макроекономічного аналізу характеризують:

- 1) агреговані величини;
- 2) ймовірні величини;
- 3) порівняльні величини;
- 4) відносні величини.

4. Позитивна функція макроекономіки спрямована на вивчення:

- 1) фактичного стану економіки;
- 3) факторів економічного зростання;

2) шляхів подолання спаду виробництва; 4) методів державного регулювання економіки.

5. Нормативна функція макроекономіки спрямована на обґрунтування:

- 1) рекомендацій щодо подальшого економічного розвитку;
- 2) економічної політики держави;
- 3) наслідків економічної кризи;
- 4) шляхів забезпечення економічного зростання.

6. Який сектор не належить до макроекономічних суб'єктів?

- 1) підприємницький сектор;
- 2) сектор домашніх господарств;
- 3) державний сектор;
- 4) сільськогосподарський сектор;
- 5) сектор закордон.

7. Макромоделі показують:

- 1) об'єктивне зростання показників;
- 2) взаємозв'язки між макропоказниками;
- 3) зв'язок між державними суб'єктами;
- 4) зв'язок між екзогенними та ендогенними величинами.

8. Яка з наведених відповідей відображає поведінкові функціональні зв'язки ендогенних параметрів макромоделі :

- 1) $C = C(Y)$
- 2) $Q = f(X_1, X_2, \dots, X_n)$
- 3) $T = f(T(Y), Y)$
- 4) $Y = C + I + G + NE$

9. Основним методом макроекономічних досліджень є :

- 1) порівняльний аналіз;
- 2) соціологічний;
- 3) метод абстракції;
- 4) моделювання.

10. Яка з наведених відповідей відображає дефініційні функціональні зв'язки ендогенних параметрів макромоделі:

- 1) $C = C(Y)$
- 2) $Q = f(X_1, X_2, \dots, X_n)$
- 3) $T = f(T(Y), Y)$
- 4) $Y = C + I + G + NE.$

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

1. Макроекономіка як розділ економічної теорії та її місце в системі економічних наук.
2. Становлення та розвиток макроекономічної теорії.
3. Предмет, об'єкт та суб'єкти макроекономіки.
4. Методологія та методи макроекономічних досліджень.
5. Теоретичне обґрунтування макроекономічної політики. Позитивний та нормативний аналіз.
6. Економічний кругообіг: зміст, структура, функції. Модель кругообігу ресурсів, благ і доходів між домогосподарствами та фірмами.
7. Економічний кругообіг ресурсів, благ і доходів з включенням державного сектора та сектора закордону.
8. Методологічні принципи побудови та основні категорії СНР.
9. Переваги та обмеження СНР. Проблеми і перспективи запровадження СНР в Україні.
10. Валовий випуск та валовий внутрішній продукт. Методи обчислення ВВП.
11. ВВП та ВНП: співставна характеристика та кількісна їх визначеність.
12. Номінальні та реальні показники обсягу національного виробництва. Дефлятор та індекси цін. Індекси Ласпейреса, Пааше, Фішера.
13. Макроекономічна модель кривої виробничих можливостей та ефективність економічної системи.
15. ЧВП і НД. Розподіл національного доходу.
16. ВВП та суспільний добробут. Чистий економічний добробут: зміст, особливості та проблеми виміру. Індекс використання людського потенціалу.
17. Сукупний попит: структура, цінові та нецінові чинники, що впливають на складові AD та сукупний попит в цілому. Крива AD, рух по кривій. Зрушення кривої AD.
18. Сукупна пропозиція: зміст, цінові та нецінові фактори, що її визначають,

крива AS, рух по кривій та зрушення кривої AS.

19. Порівняльний аналіз кейнсіанської і класичної моделі сукупної пропозиції.
20. AD-AS - базова модель економічної рівноваги. Три варіанти макроекономічної рівноваги. Розрив ВВП.
21. Довгострокова та короткострокова рівновага. Збурення сукупної пропозиції та відновлення рівноваги.
22. Споживання: зміст, функція споживання, середня та гранична схильність до споживання. Крива споживання, чинники, що впливають на споживання та графічне зображення цього впливу.
23. Взаємодія виробничої функції та функції споживання. Кейнсіанський хрест.
24. Теорії споживання: Дж.М.Кейнса, І.Фішера, Ф.Модильяні, М.Фрідмана.
25. Автономне споживання та чинники, що його визначають.
26. Заощадження: зміст, функція заощаджень, середня та гранична схильність до заощаджень.
27. Крива заощаджень, чинники, що впливають на обсяг заощаджень, графічне зображення цього впливу.
28. Інвестиції: зміст, структура, роль в економіці, схильність до інвестування.
29. Інвестиційний попит та чинники, що на нього впливають, функція інвестицій, графічне її зображення.
30. Споживання, заощадження, інвестиції та умови рівноваги.
31. Заощадження та інвестиції: класична та кейнсіанська концепції взаємозв'язку.
32. Визначення рівноважного рівня виробництва та доходу у закритій приватній економіці за методом співставлення сукупних витрат і обсягу виробництва.
33. Визначення рівнісного рівня виробництва та доходу у закритій приватній економіці за методом ін'єкцій та вилучень.
34. Автономні інвестиції. Кейнсіанська та неокласична функції автономних інвестицій.

35. Мультиплікатор інвестицій: зміст, математична та графічна інтерпретація. Парадокс ощадливості.
36. Вплив інфляції на мультиплікативний ефект. Інфляційний та рецесійний розриви в економіці.
37. Мультиплікатор в моделі AD-AS. Величина мультиплікатора.
38. Національний ринок: зміст, суб'єкти, об'єкти та структура.
39. Модель рівноваги для ринку товарів і платних послуг.
40. Ринок грошей та цінних паперів: зміст, структура, функції.
41. Поняття та типи грошових систем.
42. Попит на гроші: зміст, структура, чинники, що на нього впливають.
43. Пропозиція грошей: зміст, суб'єкти, принципи пропонування.
44. Умови рівноваги на ринку грошей та цінних паперів. Крива LM, її характеристика та зрушення.
45. Кейнсіанська теорія попиту на гроші.
46. Сучасні теорії попиту на гроші.
47. Рівновага на ринку товарів та послуг і ринку грошей: модель IS-LM.
48. Зміст, цілі та засоби макроекономічної політики.
49. Використання мультиплікаторів в економічній політиці.
50. Ефективність економічної політики.
51. Економічна активність держави. Державні закупки та урядові витрати.
52. Принципи побудови податкової системи. Основні види та функції податків. Крива Лаффера та її критики.
53. Фіскальна політика держави: зміст, суб'єкти, функції, методи.
54. Бюджетна система, державний бюджет та проблеми його збалансованості. Фактичний, циклічний та структурний дефіцит бюджету.
55. Концепції збалансування державного бюджету.
56. Державний борг: зміст, види, джерела фінансування. Ефект витіснення. Управління державним боргом.
57. Фіскальна політика на основі моделі „AD-AS”: стимулююча та обмежувальна.

58. Зміст та структура сучасної грошово-кредитної системи.
59. Грошово-кредитна політика держави, її інструменти та сучасні варіанти.
60. Порівняльна характеристика кейнсіанської та неокласичної концепцій грошово-кредитної політики.
61. Центральний банк: функції та пропонування грошей.
62. Вплив комерційних банків на грошову пропозицію. Грошовий та депозитний мультиплікатори.
64. Модель управління готівкою Баумоля - Тобіна.
65. НБУ та грошово-кредитна політика в Україні.
66. Макроекономічна нестабільність. Типи макроекономічних потрясінь та їх наслідки.
67. Комплексна характеристика економічної кризи. Види економічних криз. Рецесія.
68. Бізнес-цикли та проциклічні, ациклічні та антициклічні змінні.
69. Імпульсно - розповсюджувальна теорія бізнес-циклу.
70. Кейнсіанські моделі економічного циклу: Самуельсона-Хікса, Тевеса, Калдора, Фішера.
71. Неокласичні теорії циклу: монетаристська М.Фрідмана та Л.Лейдлера, реального економічного циклу, стохастичні та інші.
72. Нециклічні коливання та їх чинники, особливості структурних криз. Особливості кризи в Україні в 90-х роках ХХ століття.
73. Державне антициклічне регулювання та його суперечності.
74. Інфляція: суть, причини, види, типи, методи виміру, монетарні та немонетарні, фактори.
75. Дефляція: зміст та її механізм.
76. Безробіття як макроекономічна проблема: зміст, форми, вимір, соціально-економічні наслідки.
77. Концепція природнього безробіття М.Фрідмана. Закон Оукена.
78. Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Крива Філіпса, її логічне обґрунтування та критика.

79. Рівновага товарного, грошового та зовнішнього ринків. Модель Манделла-Флемінга.

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Контроль знань і розподіл балів, які отримують студенти.

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 - 3, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 4 – 9, також вивчення дисципліни передбачає виконання студентом самостійної аналітичної роботи. Обов'язковим для допуску студента до заліку є перевищення не лише критично-розрахункованого мінімуму – 20 балів, а й рекомендованого – 34 бали. В іншому випадку, студент не допускається до заліку і вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом на семестр з дисципліни «Діагностування підприємства».

Оцінювання за формами контролю:

	ЗМ 1		ЗМ 2	
	<i>Min.– 17 балів.</i>	<i>Max.– 30 балів.</i>	<i>Min.– 17 балів</i>	<i>Max. – 30 балів</i>
Усна відповідь	„3” ^{**} x 2 ^{**} = 6	„5” x 3 = 15	„1” x 3 = 3	„1” x 6 = 6
Доповнення	„1” x 1 = 1	„1” x 3 = 3	„1” x 1 = 1	„1” x 6 = 6
Експрес-контроль у формі тестів	„1” x 2 = 2	„1” x 2 = 2	„1” x 2 = 2	„1” x 2 = 2
Виконання практичних завдань (задачі, кейси)	„2” x 1 = 2	„2” x 1 = 2	„2” x 1 = 2	„2” x 1 = 2
Реферат та його захист	2	3	-	-
Модульна контрольна робота 1 ^{***}	„3” x 1 = 3	4” x 1 = 4	-	-
Модульна контрольна робота 2	-	-	„3” x 1 = 3	„4” x 1 = 4
Самостійна аналітична робота	-	-	11	20

*– мінімальна/максимальна оцінку, яку може отримати студент.

**– мінімальна/максимальна залікова кількість робіт чи завдань.

***– усі модульні контрольні роботи (МКР) мають розрахунково-аналітичний характер.

Для студентів, які набрали сумарно менше ніж 34 бали для одержання дозволу скласти залік потрібно виконати обов'язково додаткову нову самостійну аналітичну роботу, перескласти модульні контрольні роботи, пройти тестування за тематикою навчальної дисципліни.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перескладання МКР здійснюються у відповідності до „Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу” від 31 жовтня 2010 року.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	<i>Іспит</i>	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	<i>17</i>	<i>17</i>	<i>26</i>	<i>60</i>
Максимум	30	30	40	100

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі МКР здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

При цьому, кількість балів:

- **1-34** відповідає оцінці «незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням дисципліни;
- **35-59** відповідає оцінці «незадовільно» з можливістю повторного складання;
- **60-64** відповідає оцінці «задовільно» («достатньо»);
- **65-74** відповідає оцінці «задовільно»;
- **75 - 84** відповідає оцінці «добре»;
- **85 - 89** відповідає оцінці «добре» («дуже добре»);
- **90 - 100** відповідає оцінці «відмінно».

Шкала відповідності (за умови іспиту)

За 100 – бальною шкалою	За національною шкалою
90 – 100	Відмінно
85 – 89	Добре
75 – 84	
65 – 74	Задовільно
60 – 64	
1 – 59	не зараховано

КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ ТА ТЕРМІНИ

1. **АБСОЛЮТНІ ПЕРЕВАГИ** — переваги, які має країна, здатна, використовуючи певний обсяг ресурсів, виготовляти більше, ніж інші країни з такою ж кількістю ресурсів.
2. **АБСТРАКЦІЯ** (від лат. *abstractio* — віддалення, відволікання) — відволікання від поверхневих, несуттєвих, тимчасових ознак явища чи процесу з метою розкриття його внутрішніх, суттєвих, сталих і загальних зв'язків.
3. **АВТАРКІЧНА ЕКОНОМІКА** — національне господарство, розвиток якого визначається виключно внутрішніми факторами і не залежить від зовнішніх факторів (країна майже повністю відмовляється від участі в міжнародному обміні).
4. **АВТОМАТИЧНА (НЕДИСКРЕЦІЙНА) ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА** — політика, яка базується на дії вбудованих стабілізаторів, які забезпечують природне пристосування економіки до фаз ділової кон'юнктури.
5. **АВТОНОМНЕ СПОЖИВАННЯ** — частина загальних витрат на споживання, яка не змінюється зі змінами національного доходу чи доходу кінцевого використання. Автономне споживання — це певний мінімальний рівень споживчих витрат, які необхідні для підтримки базового рівня життя і здійснюються навіть за нульового доходу.
6. **АВТОМАТИЧНІ (ВБУДОВАНІ) СТАБІЛІЗАТОРИ** - інструменти фіскальної політики, які автоматично послаблюють вплив коливань економічної активності та зменшують реакцію ВВП на зміни сукупного попиту. До автоматичних стабілізаторів належать: а) автоматична зміна податкових надходжень при прогресивній системі оподаткування; б) допомога на випадок безробіття, соціальна допомога та інші соціальні трансферти.
7. **АВТОНОМНІ ВИТРАТИ** — витрати макроекономічних суб'єктів на купівлю кінцевих товарів та послуг, які не залежать від величини реального національного доходу країни.
8. **АВТОНОМНІ ІНВЕСТИЦІЇ** — частина реальних інвестицій, яка не залежить від рівня та змін національного доходу і здійснюється при незмінному сукупному попиті на блага.
9. **АГРЕГУВАННЯ** (від лат. *aggregare* — приєднувати) — поєднання, додавання однорідних показників з метою отримання більш загальних, сукупних показників. Наприклад, рівень цін відображає зміну цін на усі товари та послуги.
10. **АДАПТИВНА АНТИІНФЛЯЦІЙНА ПОЛІТИКА** — політика пристосування до умов інфляції, яка має на меті пом'якшення її негативних наслідків шляхом поступового зниження темпів зростання грошової маси. Адаптивна антиінфляційна політика дає

позитивні результати за умови, що темпи приросту грошової маси та рівня цін не перевищують 20—30 % на рік.

11. **АДАПТИВНІ ОЧІКУВАННЯ** — оцінка майбутніх значень економічних показників на основі їхніх фактичних значень у недалекому минулому та врахування помилок прогнозування у попередніх періодах.
12. **АКСЕЛЕРАТОР** — коефіцієнт, який показує, скільки одиниць додаткового основного капіталу необхідно для виробництва додаткової одиниці продукції.
13. **АКТИВ** — об'єкт власності, який належить індивіду або фірмі і має грошову оцінку.
14. **АКТИВНА АНТИІНФЛЯЦІЙНА ПОЛІТИКА** (шокова терапія) — політика, яка базується на різкому уповільненні темпів зростання грошової маси, особливо прийнятна в умовах гіперінфляції.
15. **АКТИВНА ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА** — політика уряду спрямована на поліпшення діяльності ринку шляхом виправлення недоліків ринкового механізму.
16. **АКТИВНИЙ БЮДЖЕТНИЙ ДЕФЦИТ** характеризується спрямуванням коштів на інвестування економіки, що сприяє зростанню ВВП.
17. **АЛЬТЕРНАТИВНА ВАРТІСТЬ (АЛЬТЕРНАТИВНІ ВИТРАТИ)** — обсяг одного блага, від якого необхідно відмовитись заради виробництва (споживання) додаткової одиниці іншого блага. Якщо споживач при виборі з двох благ надає переваги одному з них, то друге благо є альтернативною вартістю першого. Наприклад, чим вищий рівень інфляції, тим вища альтернативна вартість зберігання грошей у формі активів, відмінних від готівки.
18. **АМОРТИЗАЦІЯ** — грошова оцінка обсягів реального капіталу, зношеного в процесі виробництва валового національного продукту (еквівалент величини знецінення основного капіталу за рік).
19. **АНАЛІЗ** — метод наукового пізнання явищ і процесів, який базується на вивченні складових досліджуваної системи та виявленні їх функцій.
20. **АНАЛІЗ "ВИТРАТИ — ВИГОДИ"** — спосіб розрахунку і оцінки суспільних витрат та загальних соціальних вигод, пов'язаних з будь-яким економічним проектом. Аналіз "витрати — вигоди", як правило, використовується державними органами при оцінці інвестицій, здійснюваних у великомасштабні державні проекти з метою визначення приросту добробуту та чистої соціальної вигоди, які отримає країна від реалізації цих проектів.
21. **АНАЛІЗ EX ANTE** — прогнозне моделювання економічних явищ та процесів на основі певних теоретичних концепцій. Мета *ex ante аналізу* визначити, які фактори і яким чином будуть впливати на значення макроекономічних показників у майбутньому.

22. **АНАЛІЗ EX POST** — аналіз, що базується на визначенні макроекономічних параметрів минулого періоду з метою отримання інформації про те, як національна економіка функціонувала і яких результатів досягла. На основі результатів *ex post аналізу* робиться корегування макроекономічних концепцій та розробка нових.
23. **АНАЛІЗ ЗАГАЛЬНОЇ РІВНОВАГИ** — аналіз взаємовідносин між секторами економіки. Аналіз загальної рівноваги базується на припущенні, що події в одному секторі можуть суттєво впливати на інші сектори таким чином, що це відобразиться на функціонуванні першого.
24. **АНТИІНФЛЯЦІЙНА ПОЛІТИКА** — сукупність заходів держави, спрямованих на встановлення відповідності між темпами зростання грошової маси і темпами зростання благ. Антиінфляційна політика може застосовуватися тільки до відкритої інфляції. Приховану інфляцію необхідно спочатку перетворити на відкриту і лише потім розробляти заходи боротьби з нею.
25. **АНТИКРИЗОВА (КОН'ЮНКТУРНА) ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ** — політика, спрямована на регулювання коливань економічної активності в суспільстві в періоди передкризового стану і для запобігання розвитку економічних криз.
26. **АЦИКЛІЧНІ ПОКАЗНИКИ** — економічні величини, динаміка яких не пов'язана безпосередньо з циклами ділової активності.
27. **БАНКІВСЬКА СИСТЕМА** — сукупність комерційних і спеціалізованих банків (інвестиційних, ощадних та ін.) та банківських інститутів у їх взаємозв'язку, які діють в межах єдиного фінансово-кредитного механізму в країні в певний історичний період. У дворівневій банківській системі на першому рівні знаходиться центральний банк, а на другому — мережа комерційних банків та інших розрахунково-кредитних установ.
28. **БАНКНОТА (банківський білет)** — паперові готівкові гроші, які випускаються центральним (емісійним) банком і утворюють частину пропозиції грошей країни. Банкноти становлять основну частину високоліквідної грошової маси.
29. **БАРТЕР** — обмін одного економічного блага на інше.
30. **БЕЗГОТІВКОВІ ГРОШІ (кредитні, або депозитні гроші)** — засоби обігу, які є борговими зобов'язаннями депозитних інститутів. Вартість депозитних грошей визначається їхньою купівельною спроможністю. Кредитні гроші є приватними грошима, бо їх основу складають *транзакційні депозити* комерційних банків.
31. **БЕЗРОБІТТЯ** — стан ринку праці, коли пропозиція робочої сили перевищує попит на неї.
32. **БЕЗРОБІТТЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНЕ** — вид безробіття, пов'язаний з функціонуванням самих інститутів ринку праці та факторами, які впливають на попит та пропозицію на

ньому (неповна інформація про вакансії, завищений рівень допомоги у зв'язку з безробіттям, занижені податки на доходи та інше).

33. **БЕЗРОБІТТЯ СТРУКТУРНЕ** — вивільнення робочої сили під впливом структурних зрушень в економіці, які змінюють попит на окремі професії і фахи та пропозицію робочої сили щодо них.
34. **БЕЗРОБІТТЯ ФРИКЦІЙНЕ** — тимчасове безробіття, яке пов'язане з добровільним чи вимушеним пошуком або очікуванням роботи.
35. **БЕЗРОБІТТЯ ЦИКЛІЧНЕ** — вивільнення робочої сили, викликане загальним спадом виробництва, тобто тією фазою економічного циклу, яка пов'язана з кризовими явищами в економіці, скороченням сукупного попиту, відповідним скороченням зайнятості та зростанням безробіття
36. **БЮДЖЕТ** — грошове вираження збалансованого кошторису доходів та витрат за певний період.
37. **БЮДЖЕТНА ЛІНІЯ (ЛІНІЯ СПОЖИВЧИХ МОЖЛИВОСТЕЙ)** — лінія, яка показує альтернативні поєднання благ, що може придбати споживач за певного рівня доходу та цін.
38. **БЮДЖЕТНА СИСТЕМА** — сукупність бюджетів усіх рівнів, які врегульовані правовими нормами і формуються за єдиними принципами, зумовленими характером державного устрою та адміністративно-територіального поділу країни.
39. **БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ** — централізоване виділення асигнувань з державного (місцевого) бюджету у формі безповоротного, безоплатного надання коштів, які спрямовуються на виконання державного замовлення, реалізацію державних програм, утримання державних установ. Має чіткий цільовий характер і перебуває під постійним фінансовим контролем держави.
40. **БЮДЖЕТНИЙ НАДЛИШОК** — перевищення надходжень від оподаткування над державними витратами.
41. **БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА** — система заходів, спрямованих на регулювання державних фінансів за допомогою податкових важелів з метою забезпечення високого рівня зайнятості і стабільного динамічного розвитку економіки країни.
42. **ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ (ВВП)** — сумарна ринкова вартість кінцевих продуктів і послуг, виготовлених на території країни резидентами і нерезидентами за певний період часу, як правило, за рік.
43. **ВАЛОВІ ВНУТРІШНІ ІНВЕСТИЦІЇ** — затрати на заново створені капітальні товари у формі будівель і споруд, машин і устаткування, приросту запасів.
44. **ВАЛЮТНИЙ КУРС** — ціна однієї валюти, виражена в одиницях іншої валюти.

45. **ВЕКСЕЛЬ** — боргове зобов'язання позичальника кредитору про виплату боргу в призначений строк.
46. **ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ** — кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом на безоплатній і безповоротній основі, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум.
47. **ВИЛУЧЕННЯ** — частина національного доходу, яка не використовується домашніми господарствами на споживання вітчизняних товарів та послуг. Вилучення включають: заощадження, чисті податки та виплати за імпорт.
48. **ВИМУШЕНИЙ БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ** — наслідок скорочення обсягів ВВП і, відповідно, обмеженості фінансових ресурсів країни. Прикладом вимушеного бюджетного дефіциту є *циклічний бюджетний дефіцит*.
49. **ВИТРАТИ БЮДЖЕТУ** — витрати бюджету на закупівлю державою товарів і послуг, виплату трансфертів домогосподарствам та бізнесу, а також витрати, пов'язані з поверненням державного боргу та сплатою процентів за боргом.
50. **ВІДКРИТИЙ БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ** — офіційно визнаний дефіцит у законі про державний бюджет на відповідний рік.
51. **ВНУТРІШНІЙ ДЕРЖАВНИЙ БОРГ** — внутрішня заборгованість держави фізичним та юридичним особам, утворена внаслідок залучення коштів, отриманих від випущених в обіг, але ще не погашених державних позик. Набуває форми облігацій внутрішніх державних позик, державних скарбничих зобов'язань, позик центрального та комерційних банків. Може формуватися за рахунок використання вкладів населення в державних банках, невикланих сум пенсій, заробітної плати і т. ін.
52. **ГАЛОПУЮЧА ІНФЛЯЦІЯ** — інфляція, що характеризується зростанням рівня цін від 10 % до 200 % на рік.
53. **ГАРАНТОВАНИЙ ТЕМП ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ** — це темп, який забезпечує динамічну рівновагу та повне використання усіх виробничих потужностей, але при цьому повна зайнятість досягається не завжди.
54. **ГІПЕРІНФЛЯЦІЯ** — інфляція з високими темпами (ціни зростають до 1000 % на рік і більше). Під час гіперінфляції поведінка споживачів визначається намаганням вкласти гроші у матеріальні цінності, втрачається довіра до грошей та відбувається перехід до бартеру.
55. **ГРАНИЧНА СХИЛЬНІСТЬ ДО СПОЖИВАННЯ** — частка приросту споживання у додатковій одиниці доходу.

56. **ГРОШОВА ОДИНИЦЯ** — міра грошей, прийнята в країні за одиницю (в ній виражаються ціни товарів та послуг).
57. **ГРОШОВА СИСТЕМА** — форма організації грошового обігу, яка історично та законодавче склалася в кожній країні.
58. **ГРОШОВИЙ АГРЕГАТ** — сукупність грошових засобів у визначеній конкретній формі, поєднаних особливими якісними ознаками (ступенем ліквідності, швидкістю обігу, функціональною роллю в економіці) в окремий елемент грошової маси. Склад і структура грошової маси визначається рівнем розвитку і характером грошового ринку в кожній країні, а також особливостями монетарної політики, яку проводить центральний банк.
59. **ГРОШОВИЙ ОБІГ** — безперервний рух грошей, які виконують функції засобу обігу і платежу, тобто обслуговують кругообіг товарів та послуг.
60. **ГРОШОВИЙ РИНОК** — ринок короткострокових кредитних операцій (до 1 року), на якому попит на гроші та їхня пропозиція визначають рівень процентної ставки, тобто ціну грошей.
61. **ГРОШОВО-КРЕДИТНА (МОНЕТАРНА) ПОЛІТИКА** — сукупність форм та інструментів державного впливу на пропозицію грошей з метою регулювання економічного циклу, попередження і подолання спаду виробництва, досягнення на національному ринку рівноваги за умов повної зайнятості і відсутності інфляції. Грошово-кредитна політика визначається урядом країни, але в життя впроваджується центральним банком (НБУ).
62. **ДЕДУКЦІЯ** — рух думки від загального до часткового.
63. **ДЕПОЗИТИ** — внески грошових коштів юридичних і фізичних осіб у комерційні банки у готівковій чи безготівковій формі для зберігання на визначених умовах.
64. **ДЕРЖАВНИЙ (або урядовий) БОРГ** — нагромаджена сума позичених урядом коштів для фінансування дефіцитів бюджету (сума заборгованості держави перед кредиторами). Збільшення державного боргу протягом певного року дорівнює дефіциту бюджету.
65. **ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ** — відображення реальних економічних відносин між державою та іншими економічними суб'єктами з приводу утворення та використання централізованого фонду грошових ресурсів країни, призначених для виконання функцій держави шляхом розподілу та перерозподілу ВВП.
66. **ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ** — грошові відносини, які виникають між державою і юридичними та фізичними особами з приводу мобілізації тимчасово вільних грошових коштів у розпорядження органів державної влади і їх використання на фінансування державних потреб.

67. **ДЕРЖАВНІ МІНІМАЛЬНІ СОЦІАЛЬНІ СТАНДАРТИ** — законодавчо встановлені мінімально необхідні рівні щодо гарантій соціального захисту, які забезпечують практично найважливіші потреби людини.
68. **ДЕРЖАВНІ ПОЗИКИ** — економічні відносини між державою і юридичними та фізичними особами, в яких держава виступає як позичальник.
69. **ДЕРЖАВНІ (УРЯДОВІ) СОЦІАЛЬНІ ТРАНСФЕРТНІ ПЛАТЕЖІ** — державні виплати індивідам, що не обумовлюються безпосередньою їхньою участю в суспільному виробництві.
70. **ДЕФЦИТ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ** — перевищення витрат бюджету над його доходами.
71. **ДЕФЛЯТОР ВВП** — індекс цін, який враховує динаміку цін та зміни в структурі виробництва. Визначають як відношення номінального ВВП до реального ВВП.
72. **ДЕФЛЯЦІЯ** — тривале зниження рівня цін.
73. **ДЕФОЛТ** — невиконання зобов'язань, відмова від сплати боргу, припинення виплати процентів на цінні папери.
74. **ЕКЗОГЕННІ ЗМІННІ** — величини, що перебувають поза макромоделлю (як правило, це технологія виробництва, характер поведінки економічних суб'єктів на кожному з ринків, ставка оподаткування, державні витрати, величина пропозиції грошей).
75. **ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА** — спроможність країни нейтралізувати дію негативних зовнішніх факторів власними внутрішніми ресурсами.
76. **ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ** — досягнення найвищих результатів за найменших витрат ресурсів праці, або зниження сукупних витрат на одиницю продукції.
77. **ЕКОНОМІЧНА КОН'ЮНКТУРА** — напрямок та ступінь зміни сукупності показників (або показника), які характеризують розвиток народного господарства.
78. **ЕКОНОМІЧНА РІВНОВАГА** — стан економіки, коли попит дорівнює пропозиції і жоден учасник ринку не зацікавлений міняти заплановані обсяги купівель або продажу. Розрізняють економічну рівновагу стійку, нестійку, загальну. *Економічна рівновага стійка*, якщо під дією екзогенних імпульсів, які порушують рівновагу, економічна система сама під впливом внутрішніх сил повертається у стан рівноваги. *Економічна рівновага нестійка*, якщо, порушена під дією екзогенних імпульсів, макrorівновага не відновлюється. *Загальна економічна рівновага (ЗЕР)* — стан економіки, коли на всіх ринках — ринках благ, грошей, інвестицій, заощаджень та праці — *одночасно* досягається рівновага.
79. **ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ** — довгострокова тенденція збільшення потенційного рівня виробництва за умов повної зайнятості.

80. **ЕКОНОМІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ** — визначення в абстрактному і спрощеному вигляді основних функціональних взаємозв'язків між економічними показниками, які відображають реальні економічні процеси.
81. **ЕКОНОМІЧНИЙ СТИМУЛ** — економічний важіль, за допомогою якого можна впливати на матеріальні інтереси суб'єктів господарювання.
82. **ЕКОНОМІЧНИЙ ЦИКЛ** — характеризується періодичним зростанням та падінням ділової активності, що виявляється у формі невідповідності попиту і пропозиції.
83. **ЕКОНОМІЧНІ БЛАГА** — блага, кількість яких обмежена порівняно з існуючими потребами в них і розподіл яких здійснюється під впливом встановлення цін.
84. **ЕКОНОМІЧНІ ЗАКони** — внутрішньо необхідні, сталі й істотні причинно-наслідкові зв'язки між протилежними сторонами, властивостями економічних явищ і процесів, елементами економічної системи.
85. **ЕКОНОМІЧНІ ІНТЕРЕСИ** — усвідомлене прагнення економічних суб'єктів до задоволення власних потреб, об'єктивні спонукальні мотиви їхньої господарської діяльності.
86. **ЕКОНОМІЧНІ СТИМУЛИ** — фактори, що мотивують і впливають на поведінку окремих економічних суб'єктів.
87. **ЕНДОГЕННІ ЗМІННІ** — величини, що визначаються в результаті розв'язання моделі (наприклад: величина реального національного доходу, рівень зайнятості, ставка реальної заробітної плати, реальна процентна ставка, рівень цін).
88. **ЕФЕКТ ІНФЛЯЦІЙНОГО ОПОДАТКУВАННЯ** (ефект Олівера — Танзі) — свідоме відстрочення внесення податкових відрахувань у державний бюджет платниками податків в умовах зростання рівня інфляції. За час відстрочення платежів у бюджет відбувається знецінення грошей, в результаті якого виграє платник податку.
89. **ЗАКОН ВАЛЬРАСА** — закон, за яким загальна вартість товарів, які користуються попитом в економіці (добуток ціни і обсягу попиту), завжди дорівнює загальній вартості товарів, які пропонуються (добуток ціни і обсягу пропозиції).
90. **ЗАКОН ЕНГЕЛЯ** — закон, згідно з яким при збільшенні доходу споживачі збільшують витрати на предмети розкоші більшою мірою, а витрати на товари першої необхідності — меншою мірою, ніж збільшується дохід.
91. **ЗАКОН ОУКЕНА** — закон, відповідно до якого, якщо фактичний рівень безробіття перевищує природний рівень на 1 %, відставання фактичного ВВП від його потенційного обсягу становить 2,5 %.
92. **ЗАКОН СЕЯ** — закон, згідно з яким сукупна пропозиція створює свій власний сукупний попит. Сам факт виробництва певного обсягу продукту породжує дохід (у

вигляді заробітної плати, прибутку та ін.), який дорівнює цьому обсягу випуску і повністю достатній для його купівлі. Але в реальному житті частина доходу "вилучається" в заощадження, податки тощо і немає гарантії, що всі ці "вилучення" будуть знову "вліті" в обіг у вигляді витрат. Таким чином, на противагу викладеному вище твердженню економічна система "визначається (спрямовується) попитом".

93. **ЗОВНІШНІЙ ДЕРЖАВНИЙ БОРГ** — сукупна заборгованість держави перед нерезидентами, яка складається із заборгованості держави за зовнішніми кредитами та несплаченими за ними процентами або в результаті продажу фінансових активів держави за кордон. Темпи зростання зовнішнього боргу залежать від: 1) частки зовнішніх запозичень у загальному обсязі наявного боргу; 2) процентної ставки (підвищення процентної ставки потребує збільшення зовнішніх позик).
94. **ІНВЕСТИЦІЇ** — економічні ресурси, що спрямовуються на збільшення реального капіталу суспільства, тобто на розширення і модернізацію виробничого потенціалу з метою збільшення виробництва та отримання прибутку.
95. **ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА** — загальнодержавні заходи, що включають визначення найбільш пріоритетних напрямків капітальних вкладень, від яких залежатиме підвищення ефективності економіки.
96. **ІНДЕКСАЦІЯ** — встановлений законодавством механізм підвищення грошових доходів громадян, що дає можливість частково або повністю відшкодувати їм підвищення цін на споживчі товари та послуги. Індексція грошових доходів проводиться у разі, коли індекс споживчих цін перевищив заздалегідь визначену величину, що є порогом індексації, який визначає Верховна Рада України.
97. **ІНДЕКС СПОЖИВЧИХ ЦІН (СРІ)** — показник зміни середнього рівня цін ринкового "копійка" споживчих товарів та послуг, до складу якого входять продовольчі товари, одяг, житло, паливо, транспорт, медичні послуги, плата за навчання та інші товари й послуги, що купуються типовим (середнім) домашнім господарством для повсякденного життя. Склад "споживчого кошика" фіксується на рівні базисного року.
98. **ІНТЕНСИВНИЙ ТИП ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ** — збільшення виробничого потенціалу шляхом вдосконалення техніки і технології.
99. **ІНФЛЯЦІЙНИЙ ШОК** — одноразове підвищення рівня цін, яке може стати імпульсом для прискорення (розкручування) інфляції.
100. **ІНФЛЯЦІЯ** — тривалий безперервний процес знецінення грошей, котрий проявляється як стійке підвищення загального рівня цін у результаті перевантаження сфери обігу грошовою масою, незабезпеченою матеріальними цінностями.

101. **ІНФЛЯЦІЯ ВИТРАТ** — інфляція, викликана підвищенням цін господарюючими суб'єктами з метою покриття більш високих очікуваних витрат. Інфляція витрат виявляється у зростанні витрат виробництва, які випереджають зростання реального доходу та продуктивності праці.
102. **КІНЦЕВИЙ ПРОДУКТ** — частина валового внутрішнього продукту, що остаточно виходить за межі поточного виробництва і використовується для споживання, нагромадження, експорту, а також для заміщення витрачених засобів виробництва.
103. **КЛАСИЧНА МОДЕЛЬ МАКРОРІВНОВАГИ** — 1) взаємодія ринків ресурсів, товарів, грошей та інвестицій; 2) пояснювальна короткострокова модель, яка описує спосіб досягнення економічного оптимуму без державного втручання.
104. **КРИВА ЛАФФЕРА** — крива, яка характеризує залежність державних доходів від середнього рівня податкових ставок у країні. Крива показує наявність оптимального рівня оподаткування, за якого державні доходи досягають свого максимуму.
105. **КРИВА ОУКЕНА** — графічне зображення залежності між рівнем фактичного безробіття і величиною відхилення фактичного ВВП від потенційного рівня.
106. **КРИВА СУКУПНОГО ПОПИТУ** — крива, яка характеризує залежність величини реальних витрат усіх макроекономічних суб'єктів від рівня цін, коли інші умови не змінюються.
107. **КРИВА ФІЛІПСА** — спрощена однофакторна модель інфляції, яка визначає її як функцію безробіття. Крива Філіпса показує, що при зростанні попиту на робочу силу і, відповідно, скороченні рівня безробіття, рівень цін і рівень інфляції підвищується.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Макроекономіка : [навч. посіб. для студентів ВНЗ] / Резнік Н. П., Талавирия М. П., Пащенко О. В. ; Київ. міжнар. ун-т. — Київ : КиМУ, 2015. — 553 с.
2. Макроекономіка: практикум / Ящишина І. В., Буторіна В. Б. ; М-во освіти і науки України, Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, Екон. ф-т, Каф. туризму та екон. теорії. — Кам'янець-Подільський : Сисин Я. І., 2014. — 119 с.
3. Макроекономіка : зб. завдань для самот. роботи та контролю знань / [А. О. Задоя, С. В. Кузьмінов, Г. Я. Глуха, Е. М. Лимонова] ; Дніпропетр. ун-т ім. А. Нобеля. — 2-ге вид., доопрац. та допов. — Дніпропетровськ : Дніпропетр. ун-т ім. А. Нобеля, 2014. — 111, [1] с.
4. Макроекономіка : навч. посібник : [для студентів ВНЗ] / П. М. Макаренко, О. В. Калініченко, О. Д. Дивнич. — Полтава : РВВ ПДАА, 2014. — 363 с.
5. Макроекономіка : навч. посіб. / М. Л. Данилович-Кропивницька, П. І. Стецюк, І. О. Тивончук ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". — Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. — 290 с. :
6. Макроекономіка в поняттях, схемах, таблицях : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / І. І. Шупик. — Суми : Унів. кн., 2013. — 167 с.
7. Гальперин В., Гребенников П., Леусекий А., Тарасевич Л. Макроэкономика. Учебник / Общая редакция Л.С.Тарасевича. -СПб.: Экономическая школа, 1994.-С.400.
8. Геблер Йоахим. Макроэкономика: Учеб. пбсоб. для студ. экон. вузов.- К УМКВО, 1993-С.559.
9. Геблер Й. Макроекономіка: Навч. посібник / За ред. Р.М.Березюка, А.Ф.Мельник- Пер.знім.-К.:НМКВО,1993.-С.400.
10. Долан З.Дж., Линдсей Д. Макроэкономика. - СПб.: 1994. - С.402.
11. Дорнбуш Р., Фишер С. Макроэкономика / Пер. с англ.- М.: Йзд-во МГУ:

ИНФРА-М, 1997.-С.784.

12. Зайдель Р., Темен Р. Основн учений об экономике. - М.: Дело ЛТД, 1994.- С.198.

13. Костюк В.Н. Макроэкономика: курс лекций. - М.: Центр, 1998. - С.384.

14. Линвуд Т., Гайгер. Макроэкономическая теория й переходная экономика.

Учебник. Пер.с англ. Общая ред. В.А.Исаева. - М.: ИНФРА-М, 1996.- С.560.

15. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономике: Принципы, проблемы й политика. В 2-х т. М.: Республика, 1992.-С.800.

16. Макроекономіка і нова Макроекономіка .К.: Либідь-Нічлава,1998.- С.380.

17.Макроэкономика /Под.ред. Яковлевой Е.Б. - СПб.: Поиск, 1997.- С.380.

18. Мікроекономіка і Макроекономіка. Підручник./За заг. ред. С Будаговської- К Основи,1998-С.518.

19. Мэнкью Н.Г. Макроэкономика. Пер. с англ. - М.: Изд-во МГУ, 1994.- С.736.

20. Овчинников Г.П. Макроэкономика. СПб.: 1996. - С.230.

21. Основи економічної теорії: політекономічний аспект. 2-ге вид. За ред. Климка Г.Н., Нестеренка В.П. К.: Вища школа- Знання, 1999.- С.743.

22. Радіонова І.ф. Макроекономіка та економічна політика: Підручник- К Таксон 1996.-С.237.

23. Ричард Лэйард. Макроэкономика. Курс лекций для российских читателей- М . Джон Уайли знд Санз, 1994-С. 160.

24. Савченко А.Г, Пухтаєвич Г.О, Тітьонко О.М. Макроекономіка. Підручник –К. Либідь, 1999.-С.288.

25. Сакс Дж.Д., Ларрен Ф.Б. Макроэкономика. Глобальный подход. Пер с англ - М ; Дело, 1996-С.847.

26. Селищев А.С. Макроэкономика. Учебник для вузов. Под ред. Леусского А.И. - СПб., 2000. – С. 448.

27. Самюельсон Пол. А., Нордгауз Вильям Д. Макроэкономика. Пер. с англ - К.: Основи, 1995. – С. 573. Д- Макроекономіка. Пер. с англ.- К.

28. Соболев В.М. Макроэкономика. - Харьков: НВФ „Студцентр“, 1997.- С.224
29. Панчишин С. Макроекономіка: Навчальний посібник К.: Либідь, 2001 - С 616

30. Тодаро МП. Экономическое развитие. Учебник / Пер. с англ. М.Яковлева, Л.Е.Зевина. - М.: ЮНИТИ, 1997- С.671.

31. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Д. Экономика. - М.: 1993.- С.829.